

ЗАГРОЗИ І ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Балуєва О.В.

Донецький державний університет управління, м. Донецьк

Виснаження природних ресурсів, деградація природного довкілля, рівень смертності, негативні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС, катастрофічне забруднення повітря, води, ґрунту, велика концентрація промислових підприємств в окремих регіонах країни зумовлюють підвищену увагу з боку органів державного управління до проблеми забезпечення національної безпеки в екологічній сфері.

Безпека населення і охорона навколишнього природного середовища є задачами органів державного управління і уряду України. Зростаюче навантаження на навколишнє середовище вимагає посилення діяльності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Сьогодні державне управління офіційно визнано галуззю науки та видом суспільної діяльності.

Підтримання екологічної рівноваги території України, забезпечення екологічної безпеки, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи є обов'язком держави. Ця теза визначена у 16 статті Конституції України, відповідно до якої і розроблені основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, раціонального і ефективного використання природних ресурсів.

Як справедливо зазначає В.А. Ліпкан, екологічна безпека є органічним складовим компонентом національної безпеки та полягає у забезпеченні прогресивного розвитку життєво важливих інтересів людини, суспільства, довкілля та держави через здійснення управління реальними або потенційними загрозами та небезпеками, які є наслідками функціонування антропогенних, природних та техногенних систем [1].

За своєю природою екологічна безпека виступає як заперечення екологічним загрозам, які можуть проявлятися у локальних, регіональних і глобальних масштабах.

На сьогодні основними загрозами екологічній безпеці є наступні:

- застарілість та недостатня ефективність комплексів з утилізації токсичних та екологічних небезпечних відходів;
- екологічно необґрунтоване використання генетично змінених рослин, організмів, речовин та похідних продуктів;
- неприпустимо високе антропогенне навантаження на довкілля;
- нерациональне, виснажливе використання мінерально-сировинних природних ресурсів;
- погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми транскордонних забруднень та зниження якості води, тощо.

Закон України «Про основи національної безпеки» визначає основні напрямки державної політики з питань національної безпеки [2]. Але, слід зазначити, що незважаючи на чітко визначені положення, відсутні ефективні механізми реалізації зазначених положень, які складають державну політику у сфері забезпечення національної безпеки.

Так, основними напрямками забезпечення екологічної безпеки є:

- впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток технологій переробки та утилізації відходів;
- стабілізація та поліпшення екологічного стану в містах і промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону;
- недопущення неконтрольованого ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин і матеріалів, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин, організмів;
- реалізація заходів щодо зменшення негативного впливу глобальних екологічних проблем на стан екологічної безпеки України, розширення її участі у міжнародному співробітництві з цих питань;
- запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів та поліпшення їх екологічного стану;
- поліпшення екологічного стану річок України, насамперед басейну р. Дніпро та якості питної води.

Поряд із зазначеними напрямками слід враховувати і необхідність переходу до екологічно чистих технологій; розробку заходів, спрямованих на мінімізацію впливу глобальних екологічних проблем; розподіл державних природних багатств відповідно до національних інтересів країни; недопущення захоронення на території країни токсичних і радіоактивних відходів.

Діяльність законодавчих і виконавчих органів влади має бути зосереджена на формуванні дієвої стратегії екологічної безпеки.

Напрямами подолання, зниження небезпеки має стати виважена державна політика і ефективний механізм її реалізації. Створення відповідної системи екологічної безпеки має бути засновано на адекватному механізмі державного управління, який має враховувати всі особливості екологічної сфери на сучасному етапі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. В.А. Ліпкан Національна безпека України. – Навчальний посібник. – Кондор. – 2008. – 552 с.
2. Закон України «Про основи національної безпеки» // Уряд. кур'єр. – 2003. – 30 липня.